

סוכה נ

משה שווערד

1. ספר הסוכה השלם [ע' טג-סד]

סד ספר הסוכה השלם

חודשה ולא משומשת. (ז) שמתג רוח בני העיר לעשותה לשם סיכור עזאי, ואז יש להשייר גם כשמשו סתם ולא היתנו שתהא לשם סיכור. ואפילו מחצלת קטנה כשהו באופן זה. (י) כשעשויה לשם סיכור, יש להכשיר גם כשאין מנהג מבורר בעיר. (ז) כאשר המחצלת גדולה מעט יותר משיעור קומת איש ומעלה, שכן הסתם עומדת אז לסיכור, אם אין מנהג מבורר בעיר, בהתאם לתנאים האמורים¹¹⁵ כשרה אפילו לכתולה.

לד, מה שנתנו כיום בכמה מקומות לסכך במחצלת מענפי ערבות קלועים – יש שאוסר בה אפילו אם קלע אותם לשם סכך, לפי שורה מחצלת כאלו עומדת להגות אותם בתוך העגלות לשכב עליהן¹¹⁶.

אכן, יש שכחב שאם המחצלות לא נעשו להגות תוך העגלות לשכב עליהן, כגון, שהן גדולות ואין דרך להגות בתוך העגלות – אלא נעשו להגות שם מן הצד, אין מקבלות טומאה. מפני שאין מיעודות אלא לצורך מחציה ודופן, שלא ידבר מצד העגלה ולא לצורך ישיבה או שכובה עליהן. וכל שכן אם עשאן כפירוש לסכך, כשהיה¹¹⁷.

הוצעה לסמוך על דעה זו להקל, אין למחות בידי.

אלם במקום שנתנו לסכך כדן את הגנות כל ימות השנה, יש לזהר מלסכך בהן משום גזירות הקרה¹¹⁸.

סכך התלוש מן הקרקע

לה, והסכך צריך להיות הלולש ולא מחובר לקרקע¹¹⁹. לפיכך, כל דבר המחובר לקרקע, אין מסכיבם בו¹²⁰.

כמה דברים אמורים, במחובר מעיקרו. אבל הלולש ולכסוף חזקו, כשר¹²¹.

חוב יחוד בארץ שיש בו ענפים ועלים הרבה, אם החתיכה היתה לשם צל על הסוכה, כשהיה¹²². אך אם חתב אותו שלא לשם צל, רק כשהגיע זמן הסוכות נחבתי, לשם צל, פסולה. משום 'תעשה ולא מן העשוי'¹²³.

115. ש"ע ס"ט; מש"ב, שם. 116. בה"ל, שם סע"ו ו' ד"ה עומדת בשם בכוריק. 117. שם, בשם בית מאיר. 118. שם. 119. ש"ע, שם סע"ו א' יקב"ק. 120. שם, סע"ו י' 121. מש"ב, שם ס"ק ל'. 122. מש"ב, סי' תר"ט ס"ק י"ד. בשם המס"ע. 123. שם.

סד ח: הסכך

סולם של עגלה או של אביס, הנתון על שתי יחודות, ויש בשלי יחודות בית קיבול למאל בהמה – מקבל טומאה מה"ט, לכן פסול לסכך בו מה"ט¹⁰⁶.

סכך ממתלאת

ל' יש מחצלת שפסולה לסכך מן התורה; יש מחצלת שפסולה מדרבנן; ויש מחצלת הכשירה לכתולה, ויהאור להלן:

לא. מחצלת שאינה לשיכבה וראויה למרס הוב, פסולה לסכך בה מן התורה. לפי שראויה לקבל טומאת מרס הוב¹⁰⁷.

כמו כן מחצלת שיש לה שפה בית קיבול וסיוחודת לקבלת דברים, פסולה מן התורה. לפי שראויה לקבלת טומאה¹⁰⁸.

הוא הדין מחצלת העשויה לתקרת ביתו וגם עשה ממנה תקרה, פסולה מן התורה, כדן תקרת ביתו¹⁰⁹.

לג. מחצלת שאינה עשויה לשיכבה, שהיא חלקה ללא בית קיבול והסכך בה לשם צל הסוכה, אינה פסולה מן התורה, אולם פסולה לסיכור מדרבנן, כאשר המנהג באותו מקום להשתמש בה לשיכבה או לתקרת גג כדלהלן:

(א) כשמתג רוח בני העיר להשתמש בה לשיכבה¹¹⁰.

(ב) כשמתג רוח בני העיר לעשות ממנה תקרה¹¹¹.

ג) כשאין מנהג מבורר – כקומת איש ומעט יותר, מן הסתם עומדת לשיכבה¹¹².

ד) אם היא משומשת ולא חודשה כשעת הקנייה, יש לחשוש בה מספק שמא השתמשו בה כבר לשיכבה, שמקבלת טומאת מה"ט¹¹³.

ה) אם חשב עליה לשיכבה, אף שמתג רוח בני העיר להשתמש בה לסיכור, פסולה¹¹⁴.

לג. לאור האמור, יוצא, כי אין להכשיר מחצלת לסכך, אלא כשעשויה על פי התנאים הבאים: (א) שתהא חלקה ללא בית קיבול. (ב) שאינה מיעודת לשיכבה. (ג) שאין עושים ממנה תקרה גג לבית. (ד) שתהא ס"ק לל בשם בכוריק. 110. ש"ע, סי' ס"ב. 111. ש"ע, סי' ס"ב. 112. ש"ע, סי' ס"ב. 113. ש"ע, סי' ס"ב. 114. מש"ב, שם ס"ק י"ח.

2. ספר הסוכה השלם [ע' רעג-ד]

(א) טעם למה אין במחצלת גזירת תקרה
 עיין בשו"ת אבני גזר (א"ח, סי' תעג) שכתב לרון לאור דברי הרשב"א כשוכה (בב"י סי' תרכט) דגסרים דקים המחוברים במסמרים יש בהם גזירת תקרה – צריך עיון למה במחצלת אין גזירת תקרה?
 וכתב ליישב דשאני מחצלת שהגשמים יורדים גם דרך המחצלת ואין דרך לעשות מזה תקרה.
 עוד כתב סברא לחלק שבמחצלת אין הקנים דבוקים זה לזה. משא"כ בקרשים המחוברים במסמרים.
 וכתב דנפ"מ בין שני הטעמים לענין סכך של קנים המדובקים בקצויהם כדבק בתוך החריצים של המסגרת, דלטעם הראשון יש להחזיר, הואיל והגשם נכנס לתוכה; ולטעם השני, יש לאסור עי"ש.

(ב) טעם למה אין במחצלת גזירת חבילה
 עמוד בזה בשלטי גבורים בשם ר"צ"ו (סוכה יג) וכן הבי"ח (בסי' תרכט), וכתבו לבאר הטעם ודלהלן: קשייה שלא נעשית על מנת לטלטל בה, אלא לצורך חיבור הקנים והענפים זה בזה, אין בה משום גזירת חבילה, עי"ש.
 ועיין שפת אמת (חידושים לסוכה יב, א) במשנתנו גזירת חבילה משי"כ לרון בזה.

3. ספר הסוכה השלם [ע' רעה]

(לח) דעת המחמירים בכל סוגי מחצלות

עיי' במאורי (סוכה יט, ב) שמביא בשם גאונים "כי בזמן הזה שעושים תקרה במחצלת של קנים ונותנים עליהם מעזיבה אין מסככין בהם וכו', וכן המנהג וכו', וכבר אירע בגרבונאה שסיכך בו אחר וגערו בו הרבה ולא הניחוהו לצאת בה", עכ"ל.

במועדים חומים (ח"ו, עא) מביא בשם הגרא"מ הורביץ אב"ד פינסק שדעתו לאסור כל סוגי מחצלות, עיי"ש.

שמעתי להעיר, כי רוב המחצלאות המצויות כיום מיועדות לשכיבה או לדריסה וא"כ יש בהן טומאת מדרס. לפי זה אף כשעושים אותן לשם סוכה, אין להכשיר שהרי מנהג רוב העיר להשתמש בהן לשכיבה, וצ"ע (הערת חכם אחד).

4. ספר הסוכה השלם [ע' רסה]

(ג) פלסטיק, ניילון, פיברגלס

חומרים אלה מיוצרים מנפט, וא"כ הו' דברים שאין גידולם מן הארץ ופסולים לסכך מן התורה. גם אם לא היו עשויים מנפט יש לפוסלם מרבבן מצד שינוי צורה.

5. גליוני מגחת חן

שם דאמר ריש לקיש חיינו כפרת רבי חייא ובניו וכו'. בקדושין ל"א אמרו, וה"מ תוך י"ב חודש, ובתשו' תשב"ץ ח"א (קכ"ב) הוכיח מכאן שאפי' מי שאינו רבו ואפי' לאחר י"ב חודש, שמכבדים החכמים החיים את חכמים המתים בכך, ובש"ך (י"ד סי' ר"מ) כתב דלאחר י"ב חודש א"א הכ"מ על אב ואם.

שם חיינו כפרת ר' חייא ובניו. פירש"י קדושין (ל"א:): עלי יבא כל רע הראוי לבוא על נפשו, וכ"פ הערוך דלא כפירש"י כאן.

6. חידושי הריטב"א מסכת סוכה דף כ עמוד א

והא דאמרין חזרה ונשתכחה ועלו רבי חייא ובניו ויסדוה. לא מציינו שנשתכחה תורה בדורו של רבי חייא שהרי בדורו היו רבינו הקדוש וחבריו שהיו גדולי ישראל, אלא אמר כך בשביל מה שחדשו בהלכה זו שכל המקיים הלכה אחת שלא תשתכח הוי כאלו מייסד כל התורה כולה, ובכלל דבריו שראויים ליסדה כולה בכח זכרונות שבהם כדקאמר בפרק השוכר את הפועלים (ב"מ פ"ה ב') אנה עבידנא שלא תשתכח תורה מישראל.

7. גליוני מגחת חן

כתב בס' אור הישר דאעפ"י שנאמר (דברים ל"א) כי לא תשכח מפי זרעו, היינו שהקב"ה ידע מראש שיבואו גדולי עולם אלה, ויעשו פעולות גדולות שלא תשכח, וכמו שעזרא והלל ור' חייא ובניו לא סמכו על הכתוב, ועשו כל מה שביכלתם להצלת התורה שלא תשכח מישראל, כך שתל הקב"ה גדולי תורה בכל הדורות והמקומות שעליהם לעשות כל מאציהם שלא תשכח תורה ישראל חלילה, ואין להם לסמוך על הבטחת הכתוב, כיון שהבטחה ניתנה, כי זה גופא הוא מחמת שהקב"ה בוטח במעשיהם להחזקת התורה בכל טעדי.

8. ערוך לנר מסכת סוכה דף כ עמוד א

בגמרא חזרה ונשתכחה עלו ר"ח ובניו. לא נתבאר במה נשתכחה אחר שהיו אז רבי ובניו ותלמידיו והנה על מה דאמר חזרה ונשתכחה עלה הלל מפרש רש"י דלא נשתכחה לגמרי אלא הלכות נתעלמו וכאן לא ידענו אפי' איזה הלכות נתעלמו ונלענ"ד שמרמז בזה למה שאמר ר' חייא עצמו בכתובות (קג ב) אנה עבדי דלא משתכחה תורה מישראל וכו' ומתנינן שיתא סדרי לשיתא

יינוקי וכו' ע"ש הרי דאם לא עשה ר"ח מעשה זאת היתה התורה נשתכחה ולכן שפיר אמר חזרה ונשתכחה עלו ר"ח ובניו וייסודה ואחר עיוני ראיתי שגם הריטב"א כתב כן. ומה שפרט ג' המייסדים משום דעזרא הי' סוף ימי הנביאים ולמד תורה שבכתב שהיתה קרובה להשתכח בימיו כדכתיב בעזרא שקרא לפניו דברי הכתובים מפרש ושום שכל והבינם במקרא והלל הי' בסוף ימי הקבלה כשנתרבו התלמידים והתחיל מחלוקת ביניהם והי' קרוב זה להשתכח התורה ולהיות התורה כשתי תורות חזרה ויסדה ע"י מה ששנה לתלמידיו במה שהסכימו מן השמים דיצא בת קול דהלכה כמותו כדאמרינן בעירובין (יג ב) ור' חייא הי' סוף ימי התנאים שנכתבה המשנה והי' קרוב להשתכח אם לא הי' מלמד ע"פ הנ"ל וייסד הברייתא שמפרש למשנה ולכן הקדים ריש לקיש זה למה שאמר בשם ר"ח לא נחלקו רבי דוסא וחכמים וכו' להשמיענו שדברי ר"ח ופירושו עיקר:

9. שערים מצויינים בהלכה

משנה הישן תחת המטה בסוכה כו'. פרש"י ועיקר ישיבת סוכה אכילה ושתייה ושינה. והא דנקט הישן דוקא, נראה פשוט משום דאסור לאכול תחת המטה, כדאיתא במס' פסחים (ק"ב). אוכלין ומשקין תחת

המטה רוח רעה שורה עליהן. ועי' ברמב"ם (סוכה פ"ה הכ"ג) שכתב, "היושב". ומצינו כמ"פ במשניות דמשתמשי בלשון שינה, עי'

10. אוצר מפרשי התלמוד

הישן תחת המטה

אין חובת סוכה אלא באכילת כוית בלילה הראשון¹⁴, ורק איסור יש לישון חוץ לסוכה, ולא הו"ל למיתני אלא דעובר בעשה¹⁵. ומבאר הדבר עפ"י דברי הרו"ה¹⁶ וז"ל: ויש ששואלין באכילת מצה מה טעם אין אנו מברכים עליה כל שבעה, כמו שמברכין על הסוכה כל שבעה, דהא גמרינן מהדדי דלילה הראשון חובה ושאר הימים רשות בין במצה בין בסוכה כדאיתא בפרק הישן¹⁷. ויש להשיב לפי שאדם יכול בשאר הימים לעמוד בלא אכילת מצה ויהא גיוון באורו ודוחן וכל מיני פירות, משא"כ בסוכה שאינו יכול לעמוד בלא שינה ג' ימים, והוא חייב לישן בסוכה¹⁸ וכו'. מבאר מדברי הרו"ה דתשבו כעין תדורו בעיניו, וכל דבר שמוכרח לעשות בדירתו, חייבו הכתוב בקום ועשה לעשות בסוכה, ונמצא לפי"ו דשינה חמורה מאכילה, דלא אמרו בשאר הימים רשות אלא באכילה¹⁹, ולענין זה סוכה הוי ממש דומיא דמצה²⁰, אבל שינה חובה בסוכה כל שבעה כשרוצה

משנה. הישן תחת המטה בסוכה¹ וכו'. כתבו המפרשים דישן לאו דוקא דה"ה האוכל², והא דנקט תנא דמתניתין שינה ולא אכילה, יש מן הראשונים שכתב: לפי שעיקר ישיבת הסוכה אכילה ושתייה, בא להשמיענו שגם השינה מן העיקר³.

והנה גם לעיל⁴ נקט התנא שינה ולא אכילה ושתייה⁵, ושם ביארו המפרשים⁶ דלהכי נקט שינה דאפי' עראי, אסור, דתנן במשנה⁷ דאוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה, ותני עלה⁸ ואין יושנים חוץ לסוכה⁹.

לא יצא ידי חובתו. מדקתני בלשון זה ולא קתני אסור לישון תחת המטה בסוכה, יש שדייק¹⁰ דמשמע שאדם חייב לישן בסוכה, ומבאר משום דא"א לאדם לעמוד בלא שינה ג' ימים¹¹, ואה"נ שראוי לברך על השינה בסוכה, אלא שברכת לישב בסוכה שמברך בשעת סעודה פוטר¹².

ויש שהקשה¹³ אטו חיוב איכא לישן בסוכה, והרי

לישון²¹, ולפי"ו מדוקדק היטיב לישון המשנה לא יצא ידי חובתו²², דודאי חיובא איכא בקום ועשה כל שמתאוה לישן, שילך וישן בסוכה, וכשישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו²³.

בשינה א"א לומר כן, שהרי מוכרח לישן. 20 והא דמברכים בשאר הימים בשעה שאוכלים בסוכה, כתב באבודרהם (השלם עמ' רצג) בשם ר"ת כיון שעיקר

הקביעות שאדם עושה בתוך הסוכה היא האכילה, מברך בשעת האכילה ופוטר כל שאר הברכות אפי' בשינה שהיא חמורה מאכילה, ע"ש. 21 כ"כ האבודרהם שם וז"ל:

11. שערים מצויינים בהלכה

לא יצא ידי חובתו. הא דלא קאמר הישן
תחת המטה בסוכה כאילו ישן בביתו,
כדנקטינן לעיל (ט:) העושה סוכתו תחת
האילן כאילו עשאה בתוך הבית, נראה דהתם
קאי על עצם הסוכה, כדקתני העושה סוכתו
כו', ע"כ אמרו כאילו עשאה בתוך הבית,
משא"כ הכא דקאי על האדם הישן תחת
המטה, ע"כ אמרו לא יצא ידי חובתו.

12. תוספות מסכת סוכה דף כ עמוד ב

ראיתם טבי עבדי שהוא תלמיד חכם - עבד כשר היה כדאיתא בפרק שני דברכות (דף טז:) ובירושלמי תני שהיה מניח תפילין ולא מיחו בידו חכמים ופריך מחלפא שיטתו דרבן גמליאל דהא הכא גבי סוכה מיחו בידו חכמים מלישב בסוכה שהרי היה ישן תחת המטה ומשני שהיה עושה כן שלא לדחוק את חכמים שהיו ישנים בסוכה ופריך אי שלא לדחוק את חכמים ישב לו חוץ לסוכה ומשני דרוצה היה לשמוע דברי חכמים.

13. ספר שם משמואל חלק המועדים - סוכות שנת תרע"ג

וכענין הזה הוא ענין סוכה שהקב"ה מכניס את ישראל לביתו, היא הסוכה שחל שם שמים עלי', וסוכה גימ' שני השמות הוי' אד', ובשביל זה עצמו האדם משים אל לבו ומעריך את עצמו אם הוא ראוי לכך לדרוך על השמות הקדושים, ומתבייש בעצמו ומקבל עליו עול תורה ומצוות על להבא ושלא ישוב עוד לכסלה. אך זה הוא בישראל דוקא כי אתם המעט מכל העמים בשביל שהם ממעטין עצמם ומביינים בעצמם מהותם שאינם ראויים וכנ"ל. אבל אומה"ע הם בהיפוך, כשמקרבין אותם נדמה להם שהם ראויים ולמי יחפוץ מלך מלכי המלכים לעשות יקר וגדולה יותר ממני, ומשיגים עוד גיאות מזה ומרשיעים עוד וכמו שאמר נבוכדנצר (ישע' י"ד י"ד) אעלה על במתי עב אדמה לעליון. וע"כ ענין סוכה הוא רק לישראל שהם ממעטין עצמם, ובאין עי"ז לתשובה וקבלת עול מלכות שמים שלימה, אבל לאומה"ע הוא סם המות שמשיגים עוד גיאות ומרשיעים ביותר. והנה מדת ישראל למעט עצמם היא ירושת אבות, אברהם אמר אנכי עפר ואפר, וכל זרעו אחריו הם מעיקרא גזעא ושרשא דישיראל, ולהם נאה ולהם יאה לישב בצלא דמהימנותא, אבל מאן דלאו איהו עיקר גזעא ושרשא דישיראל היא סם המות אצלו כנ"ל ע"כ יפוק גרמי' מצלא דמהימנותא, שמלבד שאינו מקבל תועלת מהסוכה עוד מגרע גרע כנ"ל. ובזה יש לפרש דברי הש"ס (סוכה כ' ע"ב) מה שאמר ר"ג לזקנים ראיתם טבי עבדי שהוא ת"ח ויודע שעבדים פטורים מן הסוכה לפיכך ישן הוא תחת המטה, ועיין בר"ן שהקשה למאי דס"ד דמפני צד איסור ישב לו תחת המטה מה איסור יש בזה, ולהנ"ל ניהא דס"ד דמגרע גרע כנ"ל. אבל שם בירושלמי מסיק טעם אחר כדי שלא לדחוק את החכמים שמאחר שהי' ת"ח אין בו חשש זה:

14. שערים מצויינים בהלכה

ראיתם טבי עבדי שהוא ת"ח כו'. צ"ע
שהוא משתבח בו שהוא ת"ח, והרי
אסור ללמד את עבדו תורה, כמש"כ
הרמב"ם (עבדים פ"ח הי"ח), ומקורו מגמרא
גיטין (מ.). ונראה דמשום דדין עבד כמו
אשה, דמחויב רק במצות עשה שאין הזמן
גרמא, וגם באשה תנן במס' סוטה (כ.) כל
המלמד בתו תורה כאילו למדה תיפלות,
ואפ"ה יש לה ללמד דיני המצוות שהיא
חייבת, כמש"כ בב"י (יר"ד ס"ו שמ) וברמ"א
(יר"ד ס"ו רמז ס"ו). ה"נ יש לו לעבד ללמוד
דיני המצוות שמחויב בהם, ועוד דמצינו
שהיו נשים חכמיות, ע"י בספרי וברש"י
(פנחס כו-כד), ובגמ' ב"ב (ק"ט:) גבי בנות
צלפחד מגיד שהיו חכמות ודורשות כו', ועי'
מש"כ בשמ"ב (ח"ד ס"ו קסה) שהבאנו מה
שכתבו החשב"ץ והמהרש"ל והב"ח, בשם
נשים חכמות, והיינו שהיו לומדות מעצמן

והיו מאוינים ושומעים מת"ח, שאע"פ שאסור ללמד במיוחד לנשים, מ"מ אין עליהן איסור לשמוע, ואדרבה מצונו במס' חגיגה (ג.) אנשים באים ללמוד ונשים באות לשמוע כו', וה"נ בעבד דאע"פ שאסור ללמד אותו, מ"מ אין עליו איסור לשמוע, וכמש"כ בירושלמי [מובא בתוס' כאן] שהיה שומע מחכמים דברי פלפולם. שוב הראו לי שכ"כ בשו"ת מהרי"ל (סי' קצט). ועי' בירושלמי מגילה (פ"ד ה"ג) תיפתר שלמד מאיליו, או שלימדו רבו כטבי, ופי' הקרבן העדה שלימדו רבו כטבי, היינו כשהיה ר"ג לומד עם החכמים שמע טבי, והיו כלומד מעצמו. וע"ע מה שכתבנו במס' סוטה (כא. ד"ה כל המלמד) ובמס' קידושין (יג. ד"ה אטו, כט. ד"ה בניכם) בענין לימוד תורה לנשים, ונשים חכמיות.

15. שערם מצויינים בהלכה

דאיכא פלוגתא דאמוראי, ח"א דשיעורו שיפסול הוא בטפת, וח"א בארבעה, וח"א בעשרה, והכא לא פליגי, כתבו הרא"ה והריטב"א דיש לחלק, דפסול סוכה תחת סוכה הוא גזירת הכתוב, ופליגי דזה סובר דהתורה הקפידה אפי' טפח כו', אבל הכא באנו לפסול משום שבטל המקום מדין סוכה, ולכן כולהו מורים דצריך אהל חשוב וקבוע וזהו כשיש עשרה, אבל פחות מזה בטל המקום להאדם כמו הבגדים שעליו דבטלים לגבו, ולכן מה"ט מותר לכסות גם ראשו בכרים וכסתות בעת הקור, משום דבטלים לו.

תרגמא שמואל במטה עשרה. והא דמצינו לעיל (י.) גבי סוכה תחת סוכה,

16. אוצר מפרשי התלמוד

ידי חובתו לפי שיושב בצל אהל המטה ולא בצל סוכה¹⁰⁹. והשיג על הרי"ף דאין ענין סוכה בתוך סוכה לכאן – שהרי אין כאן שם סוכה¹¹⁰ – אלא דהמטה היא אהל בפני עצמו¹¹¹. הרמב"ן במלחמות מקשה על טעמו של הרי"ף דא"כ א"כ בשאינה גבוהה ו' נמי, שהרי טפח על טפח היא אהל לענין שאר דברים – שבת וטומאה, ולא פסיל הכא¹¹² – ומבאר טעמו של הרי"ף דאחי האי אהל ומבטל לסכך הסוכה, כשם שבסוכה תחת הסוכה סכך העליון שהוא פסול שאינו עשוי לצל, דהא איכא צל התחתון, ומבטל לאהל של סכך התחתון, ה"נ אתי אהל זה ומבטל לסכך הסוכה למי שישן תחתיו כיון דחשיב דאית ביה ו' – דמסוכה תחת סוכה ילפינן דקפיד רחמנא לפסול סוכה שיש תחתיה אהל שכיוצא בו פוסל אותו מלמעלה¹¹³. והביא שכלשון הרי"ף כתבו ר' שמעון בעל הלכות¹¹⁴ ורבינו שלמה בפירושו¹¹⁵, וכן רבינו חננאל גבי כילה¹¹⁶.

בטעם דישן תחת המטה גבוהה עשרה לא יצא יד"ח נחלקו ראשונים: הרי"ף כתב דכיון דגבוהה עשרה שהוא שיעור סוכה, נעשית כסוכה בתוך סוכה¹⁰⁶ ולפיכך לא יצא ידי חובתו. וכ"כ הרי"ף גבי קינופות¹⁰⁷, וגבי כילה¹⁰⁸. והר"ה כתב שלא יצא

נחלקו האחרונים בפסול ישן תחת המטה בסוכה /
 א"ג א' 1 אי הוי מדאורייתא או מדרבנן. יש שכתב שלשיטת
 הרי"ף פסול מהתורה ואף בדיעבד לא יצא ולשיטת
 א"ג א' 2 בכו"ה פסול מדרבנן¹⁵⁰. ויש שכתב להיפך דלהרי"ף
 פסול מדרבנן משום דמחזי כסוכה בתוך סוכה, דמשמע
 דאסרוהו דלא יבואו לטעות ולהכשיר סוכה בתוך
 סוכה¹⁵¹, ולשיטת הרז"ה פסול מהתורה, דרחמנא אמר
 א"ג א' 3 בסוכות תשבו ולא בצל אהל¹⁵². ויש שכתבו שלשתי
 השיטות הפסול הוא מדרבנן¹⁵³. נחלקו אחרונים
 בדעת התוס', יש שכתב שמדברי התוספות¹⁵⁴ נראה
 דלאו מדאורייתא הוי האי פסולה¹⁵⁵. ויש שכתב
 בדעתם דס"ל דפסול מהתורה לפי שאינו יושב תחת
 הסוכה¹⁵⁶.

יש מן הפוסקים האחרונים שכתב דאי הוי הפסול
 מהתורה, כל מי שאינו יכול לישון בסוכה אלא תחת
 המטה, יכול לישון בבית, אבל אי הוי הפסול מדרבנן,
 מוטב שישן תחת המטה, שהרי מקיים מצוה
 דאורייתא¹⁵⁷.